

Brüssel, 17.6.2019
COM(2019) 277 final

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE

vastavalt nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ artiklile 395

1. TAUSTTEAVE

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (edaspidi „käibemaksudirektiiv“) artikli 395 kohaselt võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt anda igale liikmesriigile loa võtta erimeetmeid, et erandina kõnealuse direktiivi sätetest lihtsustada käibemaksu kogumist või hoida ära teatavat maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist. Kuna kõnealuse menetlusega on ette nähtud erandid käibemaksu üldpõhimõtetest, peaks sellised otsused vastavalt Euroopa Kohtu varasematele otsustele olema proportsionaalsed ja piiratud ulatusega.

Komisjonis 19. novembril 2018 registreeritud kirjas taotles Leedu luba kohaldada meedet, millega tehakse erand käibemaksudirektiivi artiklist 193. Komisjon teavitas 2. aprill 2019. aasta kirjas käibemaksudirektiivi artikli 395 lõike 2 kohaselt teisi liikmesriike Leedu taotlusest. Komisjon teatas 3. aprill 2019. aasta kirjaga Leedule, et tal on taotluse hindamiseks kogu vajalik teave.

Käibemaksudirektiivi artikli 193 kohaselt vastutab maksuhaldurile käibemaksu tasumise eest kaubatarneid tegev maksukohustuslane. Leedu taotletud erandi eesmärk on muuta käibemaksu tasumise eest vastutavaks maksukohustuslane, kellele kaupu tarnitakse (nn pöördmaksustamine), üksnes teatavate toodete, nimelt naftatoodete ja lisandite puhul. Taotletud erandi eesmärk on pettusevastane võitlus.

2. PÖÖRDMAKSUSTAMINE

Käibemaksudirektiivi artikli 193 kohaselt vastutab käibemaksu tasumise eest kaupu või teenuseid tarniv maksukohustuslane. Pöördmaksustamise eesmärk on kanda kõnealune kohustus üle maksukohustuslasele, kes tarne saab.

Varifirmade pettusega on tegemist siis, kui kauplejad müüvad kaupu või osutavad teenuseid, nõuavad oma klientidelt käibemaksu ning seejärel kaovad, ilma et oleks oma klientidelt saadud käibemaksu maksuhaldurile edastanud. Kõige raskematel maksudest kõrvalehoidumise juhtudel tarnitakse samu kaupu või teenuseid nn karussellskeemi kasutades (mis hõlmab liikmesriikide vahelist kaupade või teenustega kauplemist) mitu korda ilma maksuhaldurile käibemaksu tasumata, samal ajal kui klient arvab maha käibemaksu, mille ta oma tarnijale maksis. Kui niisugustel juhtudel määratakse käibemaksu tasumise kohustus isikule, kellele kaupu tarnitakse või teenuseid osutatakse, välistab siseriiklik pöördmaksustamine võimaluse sellisel viisil maksudest kõrvale hoiduda.

3. TAOTLUS

Leedu taotleb käibemaksudirektiivi artikli 395 alusel, et nõukogu lubaks komisjoni ettepaneku põhjal Leedul jätkata erimeetme võtmist, millega tehakse erand käibemaksudirektiivi artiklist 193, et kohaldada pöördmaksustamise mehhanismi naftatoodete (gaasiõli ja bensiin), sealhulgas lisaainete (rasvhapete metüülestrid (FAME) ja bioetanool) omamaiste tarnete suhtes.

Kui niisugustel juhtudel määratakse käibemaksu tasumise kohustus isikule, kellele kaupu tarnitakse või teenuseid osutatakse, välistab siseriiklik pöördmaksustamine teatavat liiki maksupettuse, nt varifirmade kasutamise.

Leedu väitel on erandi kehtestamine vajalik, et võidelda pettustega naftasaaduste sektoris. Need tooted on ostetud maksukohustuslastelt teistes liikmesriikides ja enne seda, kui neid tarnitakse jaemüüjatele või otse tarbijatele, toimub mitu tehingut varifirmade vahel, kes ei maksa käibemaksu riigieelarvesse. Leedu sõnul müüakse Leedu turul umbes 5–6 % bensiinist ja gaasiõlist pettuse teel, mistõttu jääb Leedu riigieelarvesse laekumata ligikaudu 20 miljonit eurot aastas.

4. KOMISJONI SEISUKOHT

Kui komisjon saab vastavalt artiklile 395 esitatud taotluse, peab ta kontrollima, et loa andmise põhitingimused oleksid täidetud, st kas kavandatud erimeede lihtsustab menetlust maksukohustuslaste ja/või maksuhalduri jaoks või kas kavandatud meetmega saab ära hoida teatavat liiki maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist. Komisjon on selles kontekstis alati olnud piirav ja ettevaatlik, sest ta soovib tagada, et erandid ei kahjustaks üldise käibemaksusüsteemi toimimist ning oleksid piiratud ulatusega, vajalikud ja proportsionaalsed¹.

Igasugune osadena maksmise süsteemist tehtav erand saab olla ainult viimane hädaabinõu ja erakorraline meede ning see peab pakkuma garantiisid seoses antud erandi vajalikkuse ja erakorralise laadiga.

Sellega seoses tuletakse meelde, et komisjoni põhimõtteks on olnud, et pöördmaksustamise erandite kohaldamist kaalutakse üksnes juhul, kui kõnealused kaubad ei jõua lõpptarbijani, kui nõrk maksumaksja asendatakse usaldusväärsemaga ning kui puudub oht, et pettus kandub üle jaemüügitasandile või teistesse liikmesriikidesse, kes ei kasuta pöördmaksustamise mehhanismi.

Esiteks tuleb märkida, et juhul, kui võetakse kasutusele pöördmaksustamine, on pettusel suundumus liikuda edasi tarneahelas allapoole (jaemüügi tasandile). Selle põhjuseks on asjaolu, et jaemüüja omandab tooted käibemaksuvabalt ja hilisema tarne pealt käibemaksu võtmise järel kaob koos kliendilt saadud käibemaksu summaga. Võttes arvesse jaemüügi tasandi ettevõtjate suuremat arvu, on seda veelgi raskem kontrollida.

Teiseks tuleb märkida, et bensiin ja gaasiõli on tarbekaubad, mis on eriti tundlikud hinnamuutuste suhtes, kuna tarbijad/ostjad on valmis piiri ületama, et osta parima hinnaga. Arvestades turu tundlikkust, on oht, et pettus kandub naaberliikmesriikidesse. Pöördmaksustamine ajendab naabruses asuvate liikmesriikide ebaausaid kauplejaid ostma Leedus käibemaksuvaba bensiini, mida saaks seejärel edasi müüa teistes liikmesriikides. Naaberliikmesriike ei teavitata sellise bensiini saabumisest nende territooriumile, mille on ebaausad kauplejad ostnud mujalt käibemaksuvabalt.

Lisaks sellele ei ole erand pikaajaline lahendus ega asenda meetmeid sektori ja maksukohustuslaste nõuetekohaseks kontrollimiseks. Leedu on kehtestanud mitmeid kontrollimeetmeid ja mõned neist on osutunud tõhusaks. Eelkõige on karmistatud naftatoodetega kauplemist käsitlevaid eeskirju ning ettevõtjad peavad omama

¹ C-395/11 BLV Wohn- und Gewerbebau, ECLI:EU:C:2012:799, punkt 40.

litsentsi. Kuna on selgunud, et 2017. aastal omas kõnealust hulgimüügilitsentsi 71 äriühingut, peaks Leedul olema võimalik sellist piiratud arvu kauplejaid kontrollida.

Kaaluda võiks ka muid meetmeid, nagu tagastamisnõuete parem kontrollimine, sealhulgas äriruumide kontrollimine, varifirmade kliendi solidaarne vastutus, kui ta teadis või oleks pidanud teadma, et ostuga osales ta käibemaksupettusega seotud tehingus jne.

Lõpetuseks tuleb märkida, et varem on komisjon teatanud oma kavatsusest keelduda ühe teise liikmesriigi eranditaotlusest, et kohaldada pöördmaksustamist samade toodete suhtes. Kõnealune liikmesriik otsustas seejärel oma taotluse tagasi võtta.

Eespool esitatut arvesse võttes on komisjon jõudnud järeldusele, et erand, millega lubatakse kohaldada pöördmaksustamise mehhanismi naftatoodete ja lisandite sektoris, mõjutaks kahjulikult jaemüügitasandit ja teisi liikmesriike. Seepärast ei näi erand olevat optimaalne selleks, et lahendada pettusest tingitud olukorda eespool nimetatud sektoris.

Lahendus tuleks leida laiemal tasandil, kasutades asjakohaseid kontrollimeetmeid, sealhulgas meetmeid kiiremaks uurimiseks ja tõhusaks vastutusele võtmiseks. Komisjon on valmis andma Leedule vajalikku abi käibemaksupettusega seotud probleemide lahendamisel.

5. KOKKUVÕTE

Eespool toodut arvesse võttes on komisjon vastu Leedu esitatud taotlusele.